

Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi kansaneläkelaiissa säädettyjen eläkkeiden ja avustusten sitomisesta elinkustannuksiin annetun lain 1 a §:n muuttamisesta sekä eräksi siihen liittyviksi laeiksi

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi kansaneläkelaiissa säädettyjen eläkkeiden ja avustusten sitomisesta elinkustannuksiin annettua lakia, kansaneläkelain muuttamisesta annetun lain voimaantulosäännöstä, kansaneläkelakia, eläkkeensaajien asumistukilakia, perhe-eläkelakia, lapsen hoitotuesta annettua lakia ja vammaistukilakia.

Vuonna 1999 tehtäisiin indeksitarkistus myös eläkkeensaajien hoitotukeen, lapsen hoitotukeen sekä vammaistukeen. Indeksitarkistuksia tehtäessä ei kuitenkaan otettaisi huomioon vuoden 1994 lokakuusta vuoden 1997 lokakuuhun tapahtunutta kustannusnousua. Kansaneläkkeen pohjaosan alentaminen ehdotetaan aiennettavaksi helmikuun 1999 alusta tammikuun alkuun 1999, jolloin kansaneläkkeen alennus voisi toteutua samanaikaisesti uusien ennakonpidätysperusteiden voimaantulon kanssa. Pohjaosaa ehdotetaan alennettavaksi kuitenkin vain 17,3 prosenttia vuonna 1999.

Tapaturman tai liikennevahingon perusteella kuntoutusajalta maksettavat korvaukset ehdotetaan otettaviksi huomioon kansaneläkettä, perhe-eläkelain mukaista leskeneläkettä ja eläkkeensaajien asumistukea määrättäessä. Lisäksi ehdotetaan, että leskeneläkettä ja eläkkeensaajien asumistukea määrättäessä otetaan tulona huomioon lasten kotihoidon tuki sekä työvoimapolitiisesta aikuiskoulutuksesta annetun lain mukainen koulutustuki.

Lapsen hoitotukeen ja lapseneläkkeeseen ehdotetaan maksettavan tuen vähimmäismäärää, joka olisi tämän vuoden kansaneläkeindeksin tasossa 31 markkaa kuukaudessa. Vammaistuen maksamisen perusteena oleva Suomessa asumista koskeva aikavaatimus ehdotetaan poistettavaksi silloin, kun ulkomailla vammautunut lapsi on 16 vuotta täyttyessään saanut Suomessa lapsen hoitotukea.

Esitys liittyy valtion vuoden 1999 talousarvioesitykseen ja on tarkoitettu käsiteltäväksi sen yhteydessä.

Ehdotetut lait ovat tarkoitettut tulemaan voimaan vuoden 1999 alusta.

YLEISPERUSTELUT

1. Nykytila

Indeksitarkistukset

Vuoden 1996 alusta voimaan tulleen kansaneläkeuudistuksen yhteydessä päätettiin, että kansaneläkelain (347/1956) 30 a §:ssä tarkoitettuun eläkkeensaajien hoitotukeen, lapsen hoitotuesta annetun lain (444/1969) mukaiseen hoitotukeen ja vammaistukilain (124/1988) mukaiseen vammaistukeen ei tehdä indeksikorotuksia vuosina 1996, 1997 ja 1998. Tästä säädetään kansaneläkelaisa säädettyjen eläkkeiden ja avustusten sitomisesta elinkustannuksiin annetun lain (348/1956) 1 a §:ssä.

Pohjaosan alentaminen

Vuoden 1996 alusta kansaneläke on ollut kokonaisuudessaan eläkevähenteinen, kun uusissa myönnettävissä kansaneläkkeissä muu eläketulo on vaikuttanut myös pohjaosan määrään. Saman vuoden alusta pienennettiin 60 markalla kuukaudessa sellaisten henkilöiden maksussa olevan kansaneläkkeen pohjaosan määrää, joilla ei muun eläketulon vuoksi olisi enää ollut oikeutta kansaneläkkeeseen. Tällaisten kansaneläkkeiden alentamista jatkettiin vuosina 1997 ja 1998 siten, että eläkettä alennettiin 20 prosentilla vuoden 1996 pohjaosan määrästä. Alentamista jatketaan edelleen 20 prosentilla vuosittain. Kansaneläke poistuu kokonaan vuoden 2001 alussa niiltä henkilöiltä, joilla ei työeläkkeen tai muun eläketulon vuoksi ole enää oikeutta kansaneläkkeeseen.

Kansaneläkelain muuttamisesta annetun lain (1491/1995) voimaantulosäännöksen mukaan kansaneläkkeen pohjaosan alentaminen säädettiin tehtäväksi aina vuoden ensimmäisenä päivänä. Koska uudet ennakonpidätysperusteet tulivat voimaan helmikuun alusta, kansaneläkkeiden alentaminen ja uusista veroperusteista johtuvat muutokset eläkkeen määrään olisivat toteutuneet peräkkäisinä kuukausina. Tämän estämiseksi edellä mainittua voimaantulosäännöstä muutettiin vuoden 1997 alusta voimaan tulleella lailla (979/1996) siten, että kansaneläkkeen pohjaosan alentaminen on toteutettu helmikuun alusta eli samanaikaisesti uusien ennakonpidätysperusteiden voimaantulon kanssa.

Eräiden etuuksien huomioon ottaminen

Kansaneläkelain 26 §:ssä säädetään, mitkä eläke- tai vastaavat etuudet otetaan huomioon kansaneläkettä määrättäessä. Tapaturmavakuutuslain (608/1948) mukaisista etuuksista huomioon otetaan tapaturmaeläke, perhe-eläke, elinkorko ja huoltoeläke. Liikennevakuutusta koskevien lakien mukaisista korvauksista otetaan huomioon työkyvyttömyyseläke ja perhe-eläke sekä ansionmenetyksen korvaus. Ansionmenetyksen korvaus otetaan kuitenkin huomioon vasta vuoden kuluttua vahingon sattumisesta.

Jos henkilö on kuntoutuksessa tapaturman tai liikennevahingon vuoksi, hänelle maksetaan kuntoutusajalta korvausta tapaturmavakuutuslain perusteella korvattavasta kuntoutuksesta annetun lain (625/1991) tai liikennevakuutuslain perusteella korvattavasta kuntoutuksesta annetun lain (626/1991) perusteella. Mainittujen lakien perusteella henkilö voi saada ansionmenetyksen korvausta, tapaturmaeläkettä, elinkorkoa tai työkyvyttömyyseläkettä. Etuudet maksetaan kuntoutusajalta haitta-asteesta riippumatta aina täysimääräisinä. Kuntoutusajalta maksettavia täysimääräisiä etuuksia ei ole kansaneläkelain 26 §:ssä säädetty otettaviksi huomioon kansaneläkettä määrättäessä, vaikka vastaavat etuudet muulta kuin kuntoutusajalta maksettuina vaikuttavat kansaneläkkeen määrään. Mainittuja kuntoutuksen ajalta maksettavia etuuksia ei oteta huomioon myöskään perhe-eläkelain (38/1969) mukaisista leskeneläkkeen täydennysmäärää tai eläkkeensaajien asumistukilain (591/1978) mukaista asumistukea määrättäessä.

Työvoimapolitiisesta aikuiskoulutuksesta annetun lain (763/1990) mukainen koulutustuki on säädetty eläkkeensaajien asumistukilaissa ja perhe-eläkelaisissa etuoikeutetuksi tuloksi toisin kun asumistukilain (408/1975) mukaisessa yleisessä asumistuessa. Työmarkkinatuesta annetun lain (1542/1993) mukainen työmarkkinatuki, jolla myös tuetaan työttömän opiskelua, on tuloa kummasakin asumistuessa.

Lasten kotihoidon tuesta annetun lain (797/1992) mukaista kotihoidon tukea ei oteta vuositulona huomioon eläkkeensaajien asumistukea määrättäessä. Eläkkeensaajien

asumistukilain 6 §:n 2 momentin 10 kohdassa viitataan lasten kotihoidon tuesta annettuun lakiin, joka on kumottu lasten kotihoidon ja yksityisen hoidon tuesta annettulla lailla (1128/1996). Mainitun lain mukaan lasten kotihoidon tuki on edelleen etuoikeutettua tuloa eläkkeensaajien asumistukea määrättäessä. Sen sijaan lasten yksityisen hoidon tuki on tulkittu hoitajan työtuloksi. Asumistukilain mukaista yleistä asumistukea myönnettäessä sekä lasten kotihoidon tuki että yksityisen hoidon tuki luetaan tuloksi. Rinnakkaisissa tukijärjestelmissä on siten lasten kotihoidon tuen osalta erilainen tulokäsitelä. Myös perhe-eläkelain 15 b §:n 3 momentin 10 kohdan mukaan lasten kotihoidon tuki on etuoikeutettua tuloa vastaavasti kuin eläkkeensaajien asumistukilain mukaan.

Etuuden vähimmäismäärä

Maksettavan etuuden vähimmäismäärää koskevat säännökset puuttuvat lapsen hoitotuesta annetun lain mukaisen lapsen hoitotuen ja perhe-eläkelain mukaisen lapseneläkkeen osalta, koska lapsen hoitotukea ja lapseneläkkeen perusmäärää ei yhteensoviteta minkään suomalaisen etuuden kanssa. Kansainvälisten säännösten perusteella voi ulkomailta maksettava vastaava etuus kuitenkin vähentää Suomesta maksettavaa etuutta, joka voi siitä syystä jäädä hallinnollisiin kustannuksiin nähden kohtuuttoman pieneksi.

Vammaistuen asumisaikavaatimus

Myönnettäessä vammaistukilain mukaista vammaistukea sovelletaan kansaneläkelain 23 §:n asumisaikaa koskevia säännöksiä. Oikeus vammaistukeen on Suomessa asuvalla Suomen kansalaisella, joka on 16 vuotta täytettyään asunut täällä vähintään kolmen vuoden ajan. Jos henkilö ei ole Suomen kansalainen, hänen on 16 vuotta täytettyään välittömästi ennen etuuden alkamista oltava asunut Suomessa yhdenjaksoisesti vähintään viisi vuotta, jotta hänellä olisi oikeus etuuteen. Edellä mainittuja aikarajoja ei kuitenkaan sovelleta, jos hakija on tullut työkyvyttömäksi Suomessa asuessaan ja ennen kuin on kulunut viisi vuotta siitä, kun hän on täyttänyt 16 vuotta.

Ulkomailta muuttavalla lapsella on ilman asumisvaatimusta oikeus lapsen hoitotuesta annetun lain mukaiseen hoitotukeen. Hoitotuen maksaminen lakkaa lapsen täyttäessä 16

vuotta. Jos sairaus on alkanut tai vamma on syntynyt lapsen asuessa ulkomailla, lapselle ei voida myöntää välittömästi hoitotuen päätyttyä vammaistukea, koska kansaneläkelaisissa säädetty asumisaikavaatimus ei täyty.

2. Esityksen tavoitteet ja keskeiset ehdotukset

Kansaneläkeindeksin määrätymiseen sekä kansaneläkkeen entisen pohjaosan alentamiseen ehdotetuilla muutoksilla on tarkoitus mahdollistaa uusien ennakonpidätysperusteiden voimaantulo vuoden 1999 alusta. Hallitus on marraskuussa 1997 tehtyyn tulopoliittiseen sopimukseen liittyen päättänyt ennakonpidätysperusteiden voimaantulon aientamisesta vuoden 1999 helmikuun alusta tammikuun alkuun. Tämän vuoksi vuotta 1999 koskevat hallituksen esitykset veroperusteista ja sosiaaliturvamaksuista on hyväksytty eduskunnassa jo kevätestuotokauden aikana.

Vammaistukeen ja hoitotukiin, joilla korvataan vamman tai sairauden vuoksi aiheutuvia erityiskustannuksia, on myös tarkoituksenmukaista tehdä vuoden 1999 alusta niiden tasoa korottava tarkistus. Siten vuonna 1999 tehtäisiin elinkustannusten nousua vastaava indeksitarkistus kansaneläkkeen lisäksi myös kansaneläkelain mukaiseen eläkkeensaajien hoitotukeen, lapsen hoitotuesta annetun lain mukaiseen hoitotukeen sekä vammaistukilain mukaiseen vammaistukeen. Näitä etuuksia tarkistettaisiin siten, että vuoden 1994 lokakuusta vuoden 1997 lokakuuhun tapahtunutta kustannusnousua ei oteta huomioon.

Jotta indeksitarkistukset ehdittäisiin ottaa huomioon vuoden 1999 alussa voimaan tulevissa uusissa veron ennakonpidätysperusteissa, indeksitarkistusten perusteena olevaa ajankohtaa on tarkoitus aientaa erikseen annettavalla valtioneuvoston päätöksellä. Vuodesta 1999 kansaneläkeindeksi laskettaisiin edellisen vuoden elinkustannusindeksin heinä-, elo- ja syyskuun keskimääräisen pisteluvun perusteella. Kansaneläkeindeksin laskutapa muuttamalla myös vuoden 1999 indeksitarkistus vastaa koko vuoden elinkustannusindeksin muutosta.

Kansaneläkkeen entistä pohjaosaa saavia koskeva kansaneläkkeen alentaminen on vuosina 1997 ja 1998 toteutettu samaan aikaan kun uudet ennakonpidätysperusteet tulivat voimaan. Vuonna 1999 ennakonpidätysperusteiden voimaantuloa aiennetaan helmi-

kuun alusta tammikuun alkuun. Jotta maksettaviin kansaneläkkeisiin ei jouduttaisi tekemään kahta peräkkäisinä kuukausina toteutettavaa tarkistusta, pelkkää kansaneläkkeen pohjaosaa vuonna 1996 saaneiden kansaneläkkeen alentaminen ehdotetaan aiennettäväksi vuoden 1999 tammikuun alkuun. Jotta tästä eläkkeensaajille aiheutuva tulonmenetyks voitaisiin korvata, ehdotetaan, että vuoden 1999 alusta kansaneläkkeen pohjaosaa alennettaisiin vain 17,3 prosenttia. Muutokset toteutettaisiin muuttamalla kansaneläkelain muuttamisesta annetun lain voimaantulosäännöstä. Vuosina 2000—2002 toteutettavat kansaneläkkeen alennukset tehtäisiin vastaavasti vuoden alussa. Kansaneläkkeen pohjaosa poistuisi kokonaan vuoden 2002 alussa, jolloin pohjaosaa alennettaisiin 2,7 prosenttia.

Kuntoutuksen ajalta maksettava ansionmenetyksen korvaus, tapaturmaeläke, elin-korko ja työkyvyttömyyseläke ehdotetaan ylikompensaation estämiseksi otettavaksi huomioon kansaneläkettä määrättäessä silloin, kun mainittuja etuuksia maksetaan tapaturmavakuutuslain perusteella korvattavasta kuntoutuksesta annetun lain tai liikennevakuutuslain perusteella korvattavasta kuntoutuksesta annetun lain perusteella. Mainitut kuntoutuksen ajalta maksettavat etuudet ehdotetaan otettaviksi vuosituloina huomioon myös eläkkeensaajien asumistukilain mukaista asumistukea sekä perhe-eläkelain mukaista leskeneläkkeen täydennysmäärää määrättäessä.

Eläkkeensaajien asumistukilaisissa ja perhe-eläkelaisissa huomioon otettavaksi vuosituloksi ehdotetaan lisäksi työvoimapolitiisesta aikuiskoulutuksesta annetun lain mukainen koulutustuki, jotta säännökset olisivat yhdenmukaiset yleistä asumistukea koskevan vastaavan säännöksen kanssa ja turvaisivat työttömien tasapuolisen kohtelun heidän ollessaan koulutuksessa.

Tulokäsitteiden yhdenmukaistamiseksi ehdotetaan lisäksi muutettavaksi eläkkeensaajien asumistukilakia sekä perhe-eläkelakia siten, että lasten kotihoidon tuki otettaisiin vuositulona huomioon eläkkeensaajien asumistukea ja leskeneläkettä määrättäessä. Eläkkeensaajien asumistuen uusi tulokäsite olisi yhdenmukainen asumistukilain mukaisen yleisen asumistuen tulokäsitteen kanssa. Perhe-eläkelaisissa lasten kotihoidon tuen hoitolisä säilyisi kuitenkin edelleen etuoikeutettuna tulona, koska leskeneläke otetaan tulo-

na huomioon mainittua hoitolisää määrättäessä.

Perhe-eläkelain mukaista leskeneläkkeen täydennysmäärää määrättäessä edellä vuosituloiksi ehdotetuista etuuksista työvoimapolitiisesta aikuiskoulutuksesta annetun lain mukainen koulutustuki sekä lasten kotihoidon ja yksityisen hoidon tuesta annetun lain mukaiset tuet ehdotetaan rinnastettaviksi työtuloksi. Työtuloksi rinnastettavista etuuksista otetaan perhe-eläkelain 30 §:n mukaan tuloina huomioon vain 60 prosenttia, jos edunjättäjä on kuollut 1 päivänä heinäkuuta 1990 tai sen jälkeen.

Lapsen hoitotuesta annettuun lakiin ehdotetaan otettavaksi säännös pienimmästä maksettavasta lapsen hoitotuesta. Vastaava maksettavan etuuden vähimmäismäärää koskeva säännös ehdotetaan otettavaksi perhe-eläkelain 28 §:ään, jossa säädetään lapseneläkkeen perusmäärän ja täydennysmäärän suuruudesta. Näin välttyttäisiin etuuksien kansainvälisissä yhdistämistapauksissa kohtuuttoman pienien etuserien maksamiselta. Vähimmäismääräksi ehdotetaan vuoden 1998 kansaneläkeindeksin tasossa 31 markkaa kuukaudessa.

Vammaistukilakiin ehdotetaan otettavaksi nykyisin sovellettavaa kansaneläkelain 23 §:ää vastaava säännös etuuden perusteena olevasta vähimmäisasumisajasta Suomessa. Lievennyksenä kansaneläkelain mukaiseen asumisvaatimukseen ehdotetaan säädettäväksi, että lapselle voitaisiin asumisajasta riippumatta myöntää vammaistuki silloin, kun hän 16 vuotta täyttäessään on saanut lapsen hoitotuesta annetun lain mukaista hoitotukea.

3. Esityksen taloudelliset vaikutukset

Vuonna 1999 toteutettavan eläkkeensaajien hoitotuen, lapsen hoitotuen ja vammaistuen indeksitarkistuksen kustannusvaikutus olisi yhteensä noin 20 miljoonaa markkaa, mikä vastaisi 1,3 prosentin kansaneläkeindeksin nousua vuonna 1999.

Kansaneläkkeen entisen pohjaosan alentamisen aientaminen helmikuun alusta tammikuun alkuun pienentäisi kansaneläkevakuutuksen menoja noin 30 miljoonalla markalla vuonna 1999. Pohjaosan alentamisen pienentäminen 20 prosentista 17,3 prosenttiin vuonna 1999 lisäisi vuosina 1999—2001 kansaneläkevakuutuksen menoja yhteensä noin 100 miljoonalla markalla, mistä vuoden 1999 osuus olisi noin 50 miljoonaa markkaa.

Kuntoutuksen ajalta maksettavien korvausten, lasten kotihoidon tuen sekä aikuiskoulutuksesta annetun lain mukaisen koulutustuen huomioon ottaminen tuloina pienentäisi kansaneläkelaitoksen etuusmenoja yhteensä arviolta 12 miljoonalla markalla vuonna 1999. Tasapainotilanteessa kahdesta kolmeen vuoden kuluttua säästövaikutus olisi enimmäkseen yhteensä noin 50 miljoonaa markkaa.

Muiden ehdotettujen muutosten vaikutukset valtion talouteen olisivat vähäiset. Lapsen hoitotuen tai lapseneläkkeen määrää pienennettäisiin ulkomailta saatavan vastaavan tuen vuoksi vain muutamassa tapauksessa vuodessa. Asumisaikavaatimuksen soveltamatta jättäminen vammaistuessa koskisi vain muutamaa lasta vuosittain, joten sen kustannuksia korottava vaikutus olisi vähäinen.

Tuensaajakohtaisesti suurin vaikutus olisi kuntoutuskorvausten huomioon ottamisella. Tällöin yleensä haettu kansaneläke, leskeneläkkeen täydennysmäärä tai eläkkeensaajien asumistuki jäisi kuntoutuskorvauksen vuoksi kokonaan myöntämättä tai myönnetty

vanha etuus lakkaisi kuntoutuksen ajaksi. Tapaturman tai liikennevahingon vuoksi uusia kuntoutusjaksoja alkaa arviolta noin 1 000 vuodessa. Tasapainotilanteessa viireillä olevia kuntoutustapauksia on keskimäärin runsaat 2 000.

Kansaneläkkeen entinen pohjaosa alenisi vuonna 1999 11 markkaa kuukaudessa ennakoitua vähemmän, kun alennusprosentti pienenesi 20 prosentista 17,3 prosenttiin. Kansaneläkkeen entisen pohjaosan saajia on noin 380 000.

4. Asian valmistelu

Esitys on valmisteltu virkatyönä sosiaali- ja terveysministeriössä yhdessä Kansaneläkelaitoksen kanssa.

5. Muita esitykseen vaikuttavia seikkoja

Esitys liittyy valtion vuoden 1999 talousarvioesitykseen ja on tarkoitettu käsiteltäväksi sen yhteydessä.

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1. Lakiehdotusten perustelut

1.1. Laki kansaneläkelaisissa säädettyjen eläkkeiden ja avustusten sitomisesta elinkustannuksiin

1 a §. Pykälään lisättäisiin uusi 2 momentti, joka koskisi eläkkeensaajien hoitotukeen, lapsen hoitotukeen ja vammaistukeen vuoden 1999 alusta ja sen jälkeen tehtäviä indeksitarkistuksia. Vuoden 1994 lokakuusta vuoden 1997 lokakuuhun tapahtunutta elinkustannusten nousua ei otettaisi huomioon indeksitarkistuksissa. Vuoden 1999 alusta etuuksien prosenttimääräinen indeksitarkistus olisi samansuuruinen kuin muissakin kansaneläkeindeksiin sidotuissa etuuksissa.

1.2. Laki kansaneläkelain muuttamisesta

Kansaneläkelain muuttamisesta annetun lain voimaantulosäännöksen 2 momenttia ehdotetaan muutettavaksi siten, että kansan-

eläkkeen alentaminen tehtäisiin vuonna 1999 tammikuun alusta ja myös seuraavina vuosina tammikuun alusta. Pohjaosaa alennettaisiin 17,3 prosenttia vuonna 1999, 20 prosenttia vuosina 2000 ja 2001 sekä 2,7 prosenttia vuonna 2002.

Voimaantulosäännös. Voimaantulosäännöksen 2 momentissa säädettäisiin laissa säädettyjen markkamäärien indeksitaso. Indeksitaso vastaisi aikaisempaa indeksitasoa eli sitä kansaneläkeindeksin pistelukua, joka oli voimassa vuoden 1981 maaliskuussa.

1.3. Kansaneläkelaki

26 §. Pykälän 1 momenttiin ehdotetaan lisättäväksi uusi 3 a kohta, jossa säädettäisiin tapaturman ja liikennevahingon johdosta annettavan kuntoutuksen ajalta maksettavien korvausten lukemisesta tuloksi kansaneläketä määrättäessä. Tuloksi luettaisiin tapaturman ja liikennevahingon perusteella kuntoutuksen ajalta maksettava ansionmenetyksen

korvaus, tapaturmaeläke, elinkorko sekä työkyvyttömyyseläke. Muutos koskisi myös niitä tapauksia, joissa kuntoutus alkaa kansaneläkettä saadessa. Sen sijaan tuloksi ei edelleenkaan luettaisi työeläkelakien mukaista kuntoutusrahaa tai kuntoutuskorotusta, kuntoutusrahalain (611/1991) mukaista kuntoutusrahaa, omaisen kuntoutusrahaa, harkinnanvaraista kuntoutusavustusta, työhallinnon kuntoutusetuuksia eikä erityishoitorahaa, joka korvaa lapsen vanhemman ansionmenetystä lapsen kuntoutuksen ajalta.

Voimaantulosäännös. Voimaantulosäännöksen 2 momentissa säädettäisiin ehdotetussa 26 §:n 1 momentin 3 a kohdassa tarkoitettujen kuntoutusetuuksien lukemisesta tuloksi kansaneläkettä määrättäessä. Tuloksi luettaisiin sellainen kuntoutusajan ansionmenetyksen korvaus, tapaturmaeläke, elinkorko ja työkyvyttömyyseläke, joka alkaa 1 päivänä tammikuuta 1999 tai sen jälkeen.

1.4. Eläkkeensaajien asumistukilaki

6 §. Pykälän 2 momentin johdantokappaleeseen ehdotetaan lisättäväksi vuositulojen ulkopuolelle jäävistä tuloista käytetty etuoikeutettujen tulojen käsite.

Pykälän 2 momentin 5 kohtaa ehdotetaan muutettavaksi kuntoutusajan etuuksien tuloksilukemisen osalta vastaavasti kuin kansaneläkelain 26 §:n 1 momentin 3 a kohdassa ehdotetaan säädettäväksi. Eläkkeensaajien asumistukea määrättäessä tuloksi luettaisiin kuitenkin myös kuntoutuksen ajalta maksettava päiväraha. Lisäksi 5 kohtaa ehdotetaan muutettavaksi siten, että työvoimapolitiisesta aikuiskoulutuksesta annetun lain mukaan maksettavat etuudet luettaisiin tuloksi.

Pykälän 2 momentin 10 kohtaa ehdotetaan muutettavaksi siten, että lasten kotihoidon ja yksityisen hoidon tuesta annetun lain mukainen kotihoidon tuki ja yksityisen hoidon tuki laskettaisiin kaikilta osiltaan tuensaajan tuloksi myös eläkkeensaajien asumistuessa. Tukien kunnallisten lisien lukeminen tuloksi olisi vastaavanlainen.

Pykälän 2 momentin 12 kohtaa ehdotetaan muutettavaksi siten, että siinä käytetään etuoikeutettujen tulojen käsitettä.

Voimaantulosäännös. Voimaantulosäännöksen 2 momentissa säädettäisiin, että 6 §:n 2 momentin 5 kohdassa tarkoitettut kuntoutusetuudet luettaisiin tuloksi, jos ne alkavat 1 päivänä tammikuuta 1999 tai sen jälkeen.

Voimaantulosäännöksen 3 momentissa säädettäisiin lasten kotihoidon tuen ja työvoimapolitiisesta aikuiskoulutuksesta annetun lain mukaisen etuuden lukemisesta tuloksi. Jos henkilö saa eläkkeensaajien asumistukea ehdotetun lain tullessa voimaan, luettaisiin edellä mainitut etuudet tuloksi, kun asumistuki muusta syystä tarkistetaan eläkkeensaajien asumistukilain 8 §:n perusteella lainmuutoksen tultua voimaan.

1.5. Perhe-eläkelaki

15 b §. Pykälän 3 momentin johdantokappaleeseen ehdotetaan lisättäväksi vuositulojen ulkopuolelle jäävistä tuloista käytetty etuoikeutettujen tulojen käsite.

Pykälän 3 momentin 9 kohtaa ehdotetaan muutettavaksi kuntoutusajan etuuksien sekä työvoimapolitiisesta aikuiskoulutuksesta annetun lain mukaisen koulutuksen tuloksilukemisen osalta vastaavasti kuin eläkkeensaajien asumistukilain 6 §:n 2 momentin 5 kohdassa ehdotetaan säädettäväksi.

Pykälän 3 momentin 10 kohtaa muutettaisiin lasten kotihoidon tuen osalta samoin perustein kuin eläkkeensaajien asumistukilain 6 §:n 2 momentin 10 kohdassa ehdotetaan säädettäväksi. Lasten kotihoidon tuen hoitolisää ei kuitenkaan luettaisi tuloksi leskeneläkkeen täydennysmäärää määrättäessä, koska leskeneläke otetaan tulona huomioon hoitolisää määrättäessä.

Pykälän 3 momentin 12 kohtaan ehdotetaan lisättäväksi viittaus 2—5, 7—9 ja 11 kohtaan. Kohdissa mainittuja etuoikeutetuiksi tuloiksi tarkoitettuja ulkomailta maksettavia vastaavia etuuksia ei luettaisi tuloksi leskeneläkkeen täydennysmäärää määrättäessä. Säännös vastaisi soveltuvin osin eläkkeensaajien asumistukilain 6 §:n 2 momentin 12 kohdan vastaavaa säännöstä.

28 §. Pykälään lisättäisiin uusi 4 momentti, jossa säädettäisiin pienimmän maksettavan lapseneläkkeen markkamäärästä. Lapseneläkkeenä maksetaan perusmäärä, jonka suuruus vuonna 1998 on 268 markkaa kuukaudessa. Lisäksi voidaan maksaa täydennysmäärää enintään 359 markkaa kuukaudessa. Maksettava lapseneläke voi olla perusmäärää pienempi sosiaaliturvajärjestelmien soveltamisesta yhteisön alueella liikkuviin palkattuihin työntekijöihin ja heidän perheenjäseniinsä annetun neuvoston asetuksen (ETY) N:o 1408/1971, jäljempänä *sosiaaliturva-asetus*, mukaan määräytyvissä lap-

seneläkkeissä. Näitä tilanteita varten säädettäisiin pienimmän maksettavan lapseneläkkeen määrä, joka olisi 31 markkaa kuukaudessa vuoden 1998 kansaneläkeindeksin tasossa.

30 §. Pykälän 1 momentin 5 kohtaa ehdotetaan muutettavaksi siten, että lain 15 b §:n 3 momentin 9 kohdassa mainittu tapaturman tai liikennevahingon perusteella kuntoutuksen ajalta maksettava päiväraha tai ansionmenetyksen korvaus luettaisiin tuloksi, mutta niitä ei rinnastettaisi työtuloon. Siten ne luettaisiin kokonaan tuloksi leskeneläkkeen täydennysmäärää määrättäessä silloin, kun henkilö on jäänyt leskeksi 1 päivänä heinäkuuta 1990 tai sen jälkeen.

Pykälän 1 momentin 6 kohtaa muutettaisiin siten, että työvoimapolitiisesta aikuis-koulutuksesta annetun lain mukainen koulutustuki ja muu ansioiden menetystä korvaava koulutusajalta maksettava etuus, esimerkiksi ammattikoulutusraha ja aikuiskoulutuslisä, rinnastettaisiin työtuloon.

Vastaavasti ehdotetaan 1 momentin 7 kohdassa työtuloon rinnastettaviksi lasten kotihoidon ja yksityisen hoidon tuesta annetun lain mukainen lasten kotihoidon tuen hoitoraha ja osittainen hoitoraha, yksityisen hoidon tuen hoitoraha ja hoitolisä sekä kunnalliset tuet. Näin ollen 6 ja 7 kohdassa mainituista etuuksista luettaisiin tuloksi lesken eläkkeen täydennysmäärää määrättäessä vain 60 prosenttia silloin, kun henkilö on jäänyt leskeksi 1 päivänä heinäkuuta 1990 tai sen jälkeen.

Voimaantulosäännös. Voimaantulosäännöksen 2 momentissa säädettäisiin, että lain 15 b §:n 3 momentin 9 kohdassa tarkoitetut tapaturmaan tai liikennevahinkoon perustuvat kuntoutuksen ajalta maksettavat korvaukset luettaisiin tuloksi, jos ne alkavat 1 päivänä tammikuuta 1999 tai sen jälkeen.

Voimaantulosäännöksen 3 momentissa säädettäisiin, että lain 28 §:n 4 momentissa säädettäväksi ehdotettua lapseneläkkeen pienintä maksettavaa määrää sovelletaan ennen lain voimaantuloa myönnettyihin lapseneläkkeisiin, kun lapseneläke tarkistetaan seuraavan kerran muusta syystä lain voimaantulon jälkeen. Sosiaaliturva-asetuksen mukaan tarkistaminen on tehtävä kerran 12 kuukaudessa.

Voimaantulosäännöksen 4 momentissa säädettäisiin lasten kotihoidon tuen ja työvoimapolitiisesta aikuiskoulutuksesta annetun lain mukaisen etuuden lukemisesta tuloksi.

Jos henkilö saa leskeneläkkeen täydennysmäärää lain tullessa voimaan, luettaisiin edellä mainitut etuudet tuloksi, kun täydennysmäärää muusta syystä tarkistetaan perheläkelain 17 §:n perusteella lainmuutoksen tultua voimaan.

Voimaantulosäännöksen 5 momentissa säädettäisiin laissa säädettyjen markkamäärien indeksitaso. Indeksitaso vastaisi aikaisempaa indeksitasoa eli sitä kansaneläkeindeksin pistelukua, joka oli voimassa vuoden 1981 maaliskuussa.

1.6. Laki lapsen hoitotuesta

2 a §. Pykälään lisättäisiin uusi 2 momentti, jossa säädettäisiin pienimmän maksettavan lapsen hoitotuen määrä. Hoitotuen määrä on 414 markkaa kuukaudessa vuonna 1998. Hoitotukea voidaan maksaa korotettuna 967 markkaa tai erityishoitotukena 1 796 markkaa kuukaudessa. Hoitotuesta voidaan 2 a §:n 1 momentin perusteella vähentää toisen valtion maksama vastaava etuus, jolloin maksettavaksi voi tulla erittäin pieni määrä. Näitä tilanteita varten säädettäisiin pienimmän maksettavan lapsen hoitotuen määrä, jonka suuruus olisi 31 markkaa kuukaudessa vuoden 1998 kansaneläkeindeksin tasossa.

Voimaantulosäännös. Voimaantulosäännöksen 2 momentissa säädettäisiin, että lapsen hoitotuen pienintä maksettavaa määrää sovelletaan, kun lapsen hoitotuki muusta syystä tarkistetaan seuraavan kerran.

Voimaantulosäännöksen 3 momentissa säädettäisiin laissa säädettyjen markkamäärien indeksitaso. Indeksitaso vastaisi aikaisempaa indeksitasoa eli sitä kansaneläkeindeksin pistelukua, joka oli voimassa vuoden 1986 tammikuussa.

1.7. Vammaistukilaki

2 a §. Lakiin ehdotetaan lisättäväksi uusi 2 a §, jonka 1 momentissa säädettäisiin ajasta, joka hakijan on asuttava Suomessa, ennen kuin hänelle voidaan myöntää vammaistuki.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin poikeus 1 momentin asumisaikavaatimuksesta. Kuten nykyisinkin olisi oikeus vammaistukseen ilman asumisvaatimusta, jos sairaus on alkanut tai vamma on syntynyt hakijan asuessa Suomessa ja ennen kuin viisi vuotta on kulunut 16 vuoden iän täyttämisestä. Py-

kälän 1 ja 2 momentti vastaavat näiltä osin kansaneläkelain 23 §:ää, jota nykyisin sovelletaan vammaistukeen vammaistukilain 8 §:n perusteella. Jotta ulkomailta muuttaneen lapsen vammaisasetuuteen ei syntyisi asumisaikavaatimuksen vuoksi katkosta, ehdotetaan lisäksi, että 16 vuotta täyttäessään lapsen hoitotukea saanut lapsi olisi oikeutettu vammaistukeen ilman asumisaikavaatimusta, vaikka sairaus tai vamma on syntynyt lapsen asuessa ulkomailla.

8 §. Pykälästä ehdotetaan poistettavaksi viittaus kansaneläkelain 23 §:ään, koska asia säädettäisiin ehdotetussa 2 a §:ssä.

2. Tarkemmat säännökset

Viimeistään lokakuussa 1998 tullaan antamaan valtioneuvoston päätös, jolla aienetaan kansaneläkeindeksi nykyistä laskentajakoa kohtaa. Kansaneläkeindeksi laskettaisiin lokakuun elinkustannusindeksin sijasta heinä-, elo- ja syyskuun keskimääräisen elinkustannusindeksin perusteella.

3. Voimaantulo

Lait ehdotetaan tuleviksi voimaan vuoden 1999 alusta. Vuoden 1999 ennakonpidätyksessä käytettävien eläketietojen laskennassa tullaan tarvittaessa käyttämään arviotietoa vuodelle 1999 vahvistettavasta kansaneläkeindeksistä.

4. Säättämisyjärjestys

Hallitusmuodon 15 a §:ssä säädetään kaikkia koskevasta perustoimeentulon turvasta.

Pykälän 2 momentin mukaan jokaiselle turvataan lailla oikeus perustoimeentulon turvaan työttömyyden, sairauden, työkyvyttömyyden ja vanhuuden aikana sekä lapsen syntymän ja huoltajan menetyksen perusteella.

Esityksessä ehdotetaan tehtäväksi indeksitarkistus eduskunnan päätöksellä vuosina 1996—1998 indeksitarkistuksen ulkopuolelle jääneisiin etuuksiin, eläkkeensaajien hoitotukeen, lapsen hoitotukeen ja vammaistukeen. Ehdotus merkitsisi nykyiseen tilanteeseen verrattuna parannusta mainittuja etuuksia saavien asemaan.

Ehdotettujen muutosten aiheuttamat heikennykset tuensaajien asemaan jäisivät vähäisiksi. Merkittävin vaikutus olisi kuntoutuskorvausten ehdotetulla huomioon ottamisella kansaneläkettä, leskeneläkkeen täydennysmäärää ja eläkkeensaajien asumistukea määrättäessä. Mitä suurempi kuntoutuskorvaus olisi, sitä enemmän se vaikuttaisi haetun etuuden määrään. Haettu etuus tulitisiin kokonaan eväämään, jos korvauksen määrä olisi huomattava. Kuntoutuskorvaus pienentäisi esimerkiksi kansaneläkettä vastaavasti kuin samansuuruinen työeläketulo. Tarkoituksena olisi eri tulonsaajaryhmien saattaminen mahdollisimman yhdenvertaiseen asemaan. Menettelyllä ei vaarannettaisi pienituloisimpien, pientä kuntoutuskorvausta saavien perustoimeentulon turvaa. Esitys voidaan siten käsitellä tavallisessa lainsäätämisyjärjestyksessä.

Edellä esitetyn perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraavat lakiehdotukset:

1.

Laki**kansaneläkelaiissa säädettyjen eläkkeiden ja avustusten sitomisesta elinkustannuksiin annetun lain 1 a §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

lisätään kansaneläkelaiissa säädettyjen eläkkeiden ja avustusten sitomisesta elinkustannuksiin 8 päivänä kesäkuuta 1956 annetun lain (348/1956) 1 a §:ään, sellaisena kuin se on laissa 1496/1995, uusi 2 momentti seuraavasti:

1 a §

Elinkustannusten muutosta laskettaessa ei oteta huomioon 1 momentissa tarkoitetuissa etuuksissa vuoden 1994 lokakuusta vuoden 1997 lokakuuhun tapahtunutta elinkustannusten nousua.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 1999.

Ennen lain voimaantuloa voidaan ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

2.

Laki**kansaneläkelain muuttamisesta annetun lain voimaantulosäännöksen muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan kansaneläkelain muuttamisesta 18 päivänä joulukuuta 1995 annetun lain (1491/1995) voimaantulosäännöksen 2 momentti, sellaisena kuin se on laissa 980/1996, seuraavasti:

Ennen tämän lain voimaantuloa alkanut pohjaosa ja lisäosa maksetaan lain voimaan tullessa voimassa olleen lain mukaisena. Jos eläkkeeseen ei kuulu lisäosaa, pohjaosan täysi määrä on 2 316 markkaa vuodessa 1 päivästä tammikuuta 1996 tai siitä ajankohdasta, josta lisäosa lakkaa. Tätä eläkkeen määrää pienennetään 20 prosenttia 1 päivästä helmikuuta 1997 ja 1 päivästä helmikuuta 1998. Eläkettä pienennetään edelleen 17,3 prosenttia 1 päivästä tammikuuta 1999, 20 prosenttia 1 päivästä tammikuuta 2000 ja 1 päivästä tammikuuta 2001 sekä 2,7 prosenttia 1 päivästä tammikuuta 2002. Valtioneu-

vosto voi alentaa edellä mainittua vähennystä sellaisilla eläkkeensaajilla, joilla arvioidun kokonaiseläkkeen nettomäärä pienenesi sen vuoksi, että työntekijäin eläkelain 9 §:n ja kansaneläkkeiden ja avustusten sitomisesta elinkustannuksiin annetun lain perusteella määrätyt indeksikorotukset yhteensä jäävät pienemmiksi kuin tässä momentissa tarkoitettun kansaneläkkeen vuotuinen vähennyksen määrä. Vastaavasti valtioneuvosto voi korottaa kyseistä vähennystä. Prosenttimäärä lasketaan vuosien 1997 ja 1998 helmikuun alussa sekä sen jälkeen kunkin vuoden alussa edellä sanotusta 2 316 markasta ottaen huomioon kansaneläkkeiden

indeksisidonnaisuus. Edellä mainitulla tavalla menetellään myös, kun ennen tämän lain voimaantuloa alkanutta määräajaksi myönnettyä eläkettä jatketaan tai työttömyyseläke muutetaan työkyvyttömyyseläkkeeksi taikka työttömyys- tai työkyvyttömyyseläke muutetaan vanhuuseläkkeeksi. Pohjaosan muuttamisesta tämän voimaantulosäännöksen mukaiseksi 1 päivästä tammikuuta 1996 alkaen annetaan kirjallinen päätös vain pyynnöstä.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 1999.

Tässä laissa säädetyt markkamäärät vastaavat kansaneläkeindeksin sitä pistelukua, jonka mukaan vuoden 1981 maaliskuussa maksettavina olevien kansaneläkkeiden suuruus on laskettu.

Ennen lain voimaantuloa voidaan ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

3.

Laki

kansaneläkelain 26 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

lisätään 8 päivänä kesäkuuta 1956 annetun kansaneläkelain (347/1956) 26 §:n 1 momenttiin, sellaisena kuin se on laeissa 986/1988, 1491/1995 ja 979/1996, uusi 3 a kohta seuraavasti:

26 §

Kansaneläkettä määrättäessä otetaan huomioon henkilön jatkuvasti saama:

3 a) tapaturmavakuutuslain perusteella korvattavasta kuntoutuksesta annetun lain (625/1991) mukainen tapaturmaeläke ja elinkorko sekä liikennevakuutuslain perusteella korvattavasta kuntoutuksesta annetun lain (626/1991) mukainen ansionmenetyksen korvaus ja työkyvyttömyyseläke;

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 1999.

Lakia sovelletaan niissä tapauksissa, joissa 26 §:n 1 momentin 3 a kohdassa tarkoitettu etuus alkaa 1 päivänä tammikuuta 1999 tai sen jälkeen.

Ennen lain voimaantuloa voidaan ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

4.

Laki

eläkkeensaajien asumistukilain 6 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 28 päivänä heinäkuuta 1978 annetun eläkkeensaajien asumistukilain (591/1978) 6 §:n 2 momentin johdantokappale sekä 5, 10 ja 12 kohta, sellaisina kuin ne ovat, 6 §:n 2 momentin johdantokappale laissa 112/1982, 5 kohta laissa 1488/1995, 10 kohta laissa 985/1994 ja 12 kohta laissa 981/1996, seuraavasti:

6 §

 Vuosituloksi ei kuitenkaan lueta (*etuoi-
 ketut tulot*):

-----
 5) työ- tai ansiokyvyn palauttamiseksi tai parantamiseksi annettavan kuntoutuksen tai koulutuksen ajalta maksettavaa etuutta lukuun ottamatta työntekijäin eläkelain 8 §:n 4 momentissa tarkoitettun lain tai eläkesäännön tai eläkeohjesäännön mukaista kuntoutustukea ja tapaturmavakuutuslain perusteella korvattavasta kuntoutuksesta annetun lain (625/1991) mukaista päivärahaa, tapaturmaeläkettä ja elinkorkoa sekä liikennevakuutuslain perusteella korvattavasta kuntoutuksesta annetun lain (626/1991) mukaista ansionmenetyksen korvausta ja työkyvyttömyyseläkettä;

-----
 10) sosiaalihoitolain 27 b §:ssä tarkoitettuun omaishoitoa koskevaan sopimukseen perustuvaa hoitopalkkiota;

-----
 12) 2, 3, 4, 4 a ja 5—11 kohdassa

-----
 etuoikeutetuiksi tuloiksi säädettyjä etuuksia vastaavia ulkomailta maksettavia etuuksia.

 Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 1999.

Tämän lain 6 §:n 2 momentin 5 kohdassa tarkoitettu tapaturmavakuutuslain perusteella korvattavasta kuntoutuksesta annetun lain ja liikennevakuutuslain perusteella korvattavasta kuntoutuksesta annetun lain mukainen etuus luetaan tuloksi tämän lain mukaisesti, jos etuus alkaa 1 päivänä tammikuuta 1999 tai sen jälkeen.

Jos henkilö saa asumistukea tämän lain tullessa voimaan, lasten kotihoidon ja yksityisen hoidon tuesta annetun lain (1128/1996) mukainen lasten kotihoidon tuki ja työvoimapolitiittisesta aikuiskoulutuksesta annetun lain (763/1990) mukainen etuus otetaan tulona huomioon, kun asumistuki muusta syystä tarkistetaan 8 §:n perusteella tämän lain tultua voimaan.

Ennen lain voimaantuloa voidaan ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

5.

Laki**perhe-eläkelain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan 17 päivänä tammikuuta 1969 annetun perhe-eläkelain (38/1969) 15 b §:n 3 momentin johdantokappale, 9, 10 ja 12 kohta sekä 30 §:n 1 momentin 4 ja 5 kohta, sellaisina kuin ne ovat, 15 b §:n 3 momentin johdantokappale ja 9 kohta laissa 1489/1995, 10 kohta laissa 982/1994 ja 12 kohta laissa 982/1996, 30 §:n 1 momentin 4 kohta laissa 104/1990 ja 5 kohta laissa 1550/1993, sekä

lisätään 28 §:ään, sellaisena kuin se on mainitussa laissa 104/1990 ja laissa 947/1992, uusi 4 momentti, sekä 30 §:n 1 momenttiin, sellaisena kuin se on mainituissa laeissa 104/1990 ja 1550/1993 sekä laissa 982/1996, uusi 6 ja 7 kohta seuraavasti:

15 b §

Vuosituloksi ei kuitenkaan lueta (*etuoi-
keutetut tulot*):

9) työ- tai ansiokyvyn palauttamiseksi tai parantamiseksi annettavan kuntoutuksen tai koulutuksen ajalta maksettavaa etuutta lukuun ottamatta työntekijäin eläkelain 8 §:n 4 momentissa tarkoitettua lain tai eläkesäännön tai eläkeohjesäännön mukaista kuntoutustukea ja tapaturmavakuutuslain perusteella korvattavasta kuntoutuksesta annetun lain (625/1991) mukaista päivärahaa, tapaturmaeläkettä ja elinkorkoa sekä liikennevakuutuslain perusteella korvattavasta kuntoutuksesta annetun lain (626/1991) mukaista ansionmenetyksen korvausta ja työkyvyttömyyseläkettä;

10) lasten kotihoidon ja yksityisen hoidon tuesta annetun lain (1128/1996) mukaista lasten kotihoidon tuen hoitolisää;

12) ulkomailta maksettavaa eläkettä ja korvausta, jos Suomea sitovista kansainvälisistä sopimuksista niin johtuu, sekä 2—5, 7—9 ja 11 kohdassa etuoikeutetuiksi tuloiksi säädettyjä etuuksia vastaavia ulkomailta maksettavia etuuksia.

28 §

Lapseneläkkeen perusmäärää ja täyden-

nysmäärää ei makseta, jos niiden yhteismäärä olisi pienempi kuin 15 markkaa kuukaudessa.

30 §

Leskeneläkkeen täydennysmäärä määräytyy 15 b, 15 d ja 15 f §:n mukaan. Eläkkeensaajan työtulosta otetaan kuitenkin vuosituloa määrättäessä huomioon vain 60 prosenttia. Työtuloksi katsotaan palkkatulo sekä se osa liike- ja ammattitulosta tai maataloudesta taikka muusta ansiotoiminnasta saadusta tulosta, jota on pidettävä kohtuullisena korvauksena edellä tarkoitettussa ansiotoiminnassa suoritetusta työstä. Työtuloksi katsotaan myös

4) työmarkkinatuesta annetun lain (1542/1993) mukainen työmarkkinatuki;

5) työkyvyttömyyden perusteella maksettava päiväraha tai tähän rinnastettava vuodelta tai sitä lyhyemmältä ajalta maksettava muu ansionmenetyksen korvaus kuin tapaturmavakuutuslain perusteella korvattavasta kuntoutuksesta annetun lain mukainen päiväraha kuin liikennevakuutuslain perusteella korvattavasta kuntoutuksesta annetun lain mukainen ansionmenetyksen korvaus;

6) työvoimapolitiisesta aikuiskoulutuksesta annetun lain (763/1990) mukainen etuus sekä muu ansioiden menetystä korvaava koulutusajalta maksettava etuus; sekä

7) lasten kotihoidon ja yksityisen hoidon tuesta annetun lain mukainen kotihoidon

tuen hoitoraha ja osittainen hoitoraha, yksityisen hoidon tuen hoitoraha ja hoitolisä sekä kunnalliset lisät.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 1999.

Tämän lain 15 b §:n 3 momentin 9 kohdassa tarkoitettu tapaturmavakuutuslain perusteella korvattavasta kuntoutuksesta annetun lain ja liikennevakuutuslain perusteella korvattavasta kuntoutuksesta annetun lain mukainen etuus luetaan tuloksi tämän lain mukaisesti, jos etuus alkaa 1 päivänä tammikuuta 1999 tai sen jälkeen.

Jos lapsi saa eläkettä tämän lain tullessa voimaan, 28 §:n 4 momenttia sovelletaan, kun eläke muusta syystä tarkistetaan seuraavan kerran lain tultua voimaan.

Jos henkilö saa leskeneläkkeen täydennysmäärää tämän lain tullessa voimaan, lasten kotihoidon ja yksityisen hoidon tuesta annetun lain mukainen lasten kotihoidon tuki ja työvoimapolitiitisesta aikuiskoulutuksesta annetun lain mukainen etuus otetaan tulona huomioon, kun täydennysmäärää muusta syystä tarkistetaan perhe-eläkelain 17 §:n perusteella tämän lain tultua voimaan.

Tässä laissa säädetty markkamäärä vastaa kansaneläkeindeksin sitä pistelukua, jonka mukaan vuoden 1981 maaliskuussa maksettavina olevien kansaneläkkeiden suuruus on laskettu.

Ennen lain voimaantuloa voidaan ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

6.

Laki

lapsen hoitotuesta annetun lain 2 a §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

lisätään lapsen hoitotuesta 4 päivänä heinäkuuta 1969 annetun lain (444/1969) 2 a §:ään, sellaisena kuin se on laissa 550/1993, uusi 2 momentti seuraavasti:

2 a §

Hoitotukea ei makseta, jos sen määrä olisi pienempi kuin 22 markkaa kuukaudessa.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 1999.

Jos lapsi saa hoitotukea tämän lain

tullessa voimaan, 2 a §:n 2 momenttia sovelletaan, kun hoitotuki muusta syystä tarkistetaan seuraavan kerran lain tultua voimaan.

Tässä laissa säädetty markkamäärä vastaa kansaneläkeindeksin sitä pistelukua, jonka mukaan vuoden 1986 tammikuussa maksettavina olevien kansaneläkkeiden suuruus on laskettu.

7.

Laki**vammaistukilain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 5 päivänä helmikuuta 1988 annetun vammaistukilain (124/1988) 8 §, sellaisena
 kuin se on laissa 985/1996, sekä
lisätään lakiin uusi 2 a § seuraavasti:

2 a §

Suomessa asuvalla Suomen kansalaisella on oikeus vammaistukeen, jos hän on 16 vuotta täytettyään asunut Suomessa vähintään kolmen vuoden ajan. Henkilöllä, joka ei ole Suomen kansalainen, on oikeus vammaistukeen, jos hän on 16 vuotta täytettyään välittömästi ennen etuuden alkamista asunut Suomessa yhdenjaksoisesti vähintään viisi vuotta.

Henkilöllä on kuitenkin 1 momentissa säädetyn kolmen tai viiden vuoden asumisvaatimuksen estämättä oikeus vammaistukeen, jos hänen sairautensa on alkanut tai hänen vammansa on syntynyt hänen asuessaan Suomessa ja ennen kuin on kulunut viisi vuotta siitä, kun hän on täyttänyt 16 vuotta,

tai jos hän on 16 vuotta täyttäessään saanut lapsen hoitotuesta annetun lain (444/1969) mukaista hoitotukea.

8 §

Jollei tässä laissa toisin säädetä, noudatetaan soveltuvin osin lisäksi, mitä kansaneläkelain 1 d, 35—39, 39 b, 40, 42, 43, 44—46, 67, 69 ja 75 §:ssä, 79 §:n 1 ja 4 momentissa sekä 80—83, 83 a, 84—86, 88 ja 88 a §:ssä sekä kansaneläkelaisissa säädettyjen eläkkeiden ja avustusten sitomisesta elinkustannuksiin annetussa laissa (348/1956) säädetään.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 1999.

Helsingissä 25 päivänä syyskuuta 1998

Tasavallan Presidentti

MARTTI AHTISAARI

Sosiaali- ja terveysministeri *Sinikka Mönkäre*

2.

Laki**kansaneläkelain muuttamisesta annetun lain voimaantulosäännöksen muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan kansaneläkelain muuttamisesta 18 päivänä joulukuuta 1995 annetun lain (1491/1995) voimaantulosäännöksen 2 momentti, sellaisena kuin se on laissa 980/1996, seuraavasti:

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

Ennen tämän lain voimaantuloa alkanut pohjaosa ja lisäosa maksetaan lain voimaan tullessa voimassa olleen lain mukaisena. Jos eläkkeeseen ei kuulu lisäosaa, pohjaosan täysi määrä on 2 316 markkaa vuodessa 1 päivästä tammikuuta 1996 taikka siitä ajankohdasta *alkaen*, josta lisäosa lakkaa. Tätä eläkkeen määrää pienennetään 1 päivästä helmikuuta 1997 lukien ja sen jälkeen kunkin vuoden helmikuun alusta 20 prosenttia. Valtioneuvosto voi alentaa edellä mainittua vähennystä sellaisilla eläkkeensaajilla, joilla arvioidun kokonaiseläkkeen nettomäärä pieneni sen vuoksi, että työntekijäin eläkelain 9 §:n ja kansaneläkkeiden ja avustusten sitomisesta elinkustannuksiin annetun lain perusteella määrätyt indeksikorotukset yhteensä jäävät pienemmiksi kuin tässä momentissa tarkoitetun kansaneläkkeen vuotuisen vähennyksen määrä. Vastaavasti valtioneuvosto voi korottaa kyseistä vähennystä. Prosenttimäärä lasketaan kunkin vuoden helmikuun alussa edellä sanotusta 2 316 markasta ottaen huomioon kansaneläkkeiden indeksisidonnaisuus. Edellä mainitulla tavalla menetellään myös, kun ennen tämän lain voimaantuloa alkanutta määräajaksi myönnettyä eläkettä jatketaan tai työttömyyseläke muutetaan työkyvyttömyyseläkkeeksi taikka työttömyys- tai työkyvyttömyyseläke muutetaan vanhuuseläkkeeksi. Pohjaosan muuttamisesta tämän voimaantulosäännöksen mukaiseksi 1

Ennen tämän lain voimaantuloa alkanut pohjaosa ja lisäosa maksetaan lain voimaan tullessa voimassa olleen lain mukaisena. Jos eläkkeeseen ei kuulu lisäosaa, pohjaosan täysi määrä on 2 316 markkaa vuodessa 1 päivästä tammikuuta 1996 tai siitä ajankohdasta, josta lisäosa lakkaa. Tätä eläkkeen määrää pienennetään 20 prosenttia 1 päivästä helmikuuta 1997 ja 1 päivästä helmikuuta 1998. Eläkettä pienennetään edelleen 17,3 prosenttia 1 päivästä tammikuuta 1999, 20 prosenttia 1 päivästä tammikuuta 2000 ja 1 päivästä tammikuuta 2001 sekä 2,7 prosenttia 1 päivästä tammikuuta 2002. Valtioneuvosto voi alentaa edellä mainittua vähennystä sellaisilla eläkkeensaajilla, joilla arvioidun kokonaiseläkkeen nettomäärä pieneni sen vuoksi, että työntekijäin eläkelain 9 §:n ja kansaneläkkeiden ja avustusten sitomisesta elinkustannuksiin annetun lain perusteella määrätyt indeksikorotukset yhteensä jäävät pienemmiksi kuin tässä momentissa tarkoitetun kansaneläkkeen vuotuinen vähennyksen määrä. Vastaavasti valtioneuvosto voi korottaa kyseistä vähennystä. Prosenttimäärä lasketaan vuosien 1997 ja 1998 helmikuun alussa sekä sen jälkeen kunkin vuoden alussa edellä sanotusta 2 316 markasta ottaen huomioon kansaneläkkeiden indeksisidonnaisuus. Edellä mainitulla tavalla menetellään myös, kun ennen tämän lain voimaantuloa alkanutta määräajaksi myön-

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

päivästä tammikuuta 1996 alkaen annetaan kirjallinen päätös vain pyynnöstä.

nettyä eläkettä jatketaan tai työttömyyseläke muutetaan työkyvyttömyyseläkkeeksi taikka työttömyys- tai työkyvyttömyyseläke muutetaan vanhuuseläkkeeksi. Pohjaosan muuttamisesta tämän voimaantulosäännöksen mukaiseksi 1 päivästä tammikuuta 1996 alkaen annetaan kirjallinen päätös vain pyynnöstä.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 1999.

Tässä laissa säädetyt markkamäärät vastaavat kansaneläkeindeksin sitä pistelukua, jonka mukaan vuoden 1981 maaliskuussa maksettavina olevien kansaneläkkeiden suuruus on laskettu.

Ennen lain voimaantuloa voidaan ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

4.

Laki

eläkkeensaajien asumistukilain 6 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan 28 päivänä heinäkuuta 1978 annetun eläkkeensaajien asumistukilain (591/1978) 6 §:n 2 momentin johdantokappale sekä 5, 10 ja 12 kohta, sellaisina kuin ne ovat, 6 §:n 2 momentin johdantokappale laissa 112/1982, 5 kohta laissa 1488/1995, 10 kohta laissa 985/1994 ja 12 kohta laissa 981/1996, seuraavasti:

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

6 §

Vuosituloksi ei kuitenkaan lueta:

Vuosituloksi ei kuitenkaan lueta (*etuoi-
keutetut tulot*):

5) työ- ja ansiokyvyn palauttamiseksi tai parantamiseksi annettavan kuntoutuksen tai koulutuksen ajalta maksettavaa etuutta lukuun ottamatta työntekijäin eläkelain 8 §:n 4 momentissa tarkoitetun lain tai eläkesäännön tai eläkeohjesäännön mukaista kuntoutustukea eikä työvoimapolitiisesta aikuiskoulu-

5) työ- tai ansiokyvyn palauttamiseksi tai parantamiseksi annettavan kuntoutuksen tai koulutuksen ajalta maksettavaa etuutta lukuun ottamatta työntekijäin eläkelain 8 §:n 4 momentissa tarkoitetun lain tai eläkesäännön tai eläkeohjesäännön mukaista kuntoutustukea ja tapaturmavakuutuslain perusteella

Voimassa oleva laki

tuksesta annetun lain (763/90) nojalla maksettavaa etuutta;

10) lasten kotihoidon tuesta annetun lain (797/92) mukaista lasten kotihoidon tukea, osittaista kotihoidon tukea tai sosiaalihuoltolain 27 b §:ssä tarkoitettuun omaishoitoa koskevaan sopimukseen perustuvaa hoitopalkkiota;

12) 2, 3, 4, 4 a eikä 5—11 kohdassa tarkoitettua etuutta vastaavaa ulkomailta maksettavaa etuutta.

Ehdotus

korvattavasta kuntoutuksesta annetun lain (625/1991) mukaista päivärahaa, tapaturmaeläkettä ja elinkorkoa sekä liikennevakuutuslain perusteella korvattavasta kuntoutuksesta annetun lain (626/1991) mukaista ansionmenetyksen korvausta ja työkyvyttömyyseläkettä;

10) sosiaalihuoltolain 27 b §:ssä tarkoitettuun omaishoitoa koskevaan sopimukseen perustuvaa hoitopalkkiota;

12) 2, 3, 4, 4 a ja 5—11 kohdassa etuoikeutetuiksi tuloiksi säädettyjä etuuksia vastaavia ulkomailta maksettavia etuuksia.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 1999.

Tämän lain 6 §:n 2 momentin 5 kohdassa tarkoitettu tapaturmavakuutuslain perusteella korvattavasta kuntoutuksesta annetun lain ja liikennevakuutuslain perusteella korvattavasta kuntoutuksesta annetun lain mukainen etuus luetaan tuloksi tämän lain mukaisesti, jos etuus alkaa 1 päivänä tammikuuta 1999 tai sen jälkeen.

Jos henkilö saa asumistukea tämän lain tullessa voimaan, lasten kotihoidon ja yksityisen hoidon tuesta annetun lain (1128/1996) mukainen lasten kotihoidon tuki ja työvoimapolitiisesta aikuiskoulutuksesta annetun lain (763/1990) mukainen etuus otetaan tulona huomioon, kun asumistuki muusta syystä tarkistetaan 8 §:n perusteella tämän lain tultua voimaan.

Ennen lain voimaantuloa voidaan ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

5.

Laki**perhe-eläkelain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan 17 päivänä tammikuuta 1969 annetun perhe-eläkelain (38/1969) 15 b §:n 3 momentin johdantokappale, 9, 10 ja 12 kohta sekä 30 §:n 1 momentin 4 ja 5 kohta, sellaisina kuin ne ovat, 15 b §:n 3 momentin johdantokappale ja 9 kohta laissa 1489/1995, 10 kohta laissa 982/1994 ja 12 kohta laissa 982/1996, 30 §:n 1 momentin 4 kohta laissa 104/1990 ja 5 kohta laissa 1550/1993, sekä

lisätään 28 §:ään, sellaisena kuin se on mainitussa laissa 104/1990 ja laissa 947/1992, uusi 4 momentti, sekä 30 §:n 1 momenttiin, sellaisena kuin se on mainituissa laeissa 104/1990 ja 1550/1993 sekä laissa 982/1996, uusi 6 ja 7 kohta seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

15 b §

Vuosituloksi ei kuitenkaan lueta:

Vuosituloksi ei kuitenkaan lueta (*etuoi-
keutetut tulot*):

9) työ- tai ansiokyvyn palauttamiseksi tai parantamiseksi annettavan kuntoutuksen tai koulutuksen ajalta maksettavaa etuutta lukuun ottamatta työntekijäin eläkelain 8 §:n 4 momentissa tarkoitetun lain tai eläkesäännön tai eläkeohjesäännön mukaista kuntoutustukea eikä työvoimapolitiisesta aikuiskoulutuksesta annetun lain (763/90) nojalla maksettavaa etuutta;

10) lasten kotihoidon tuesta annetun lain (797/92) mukaista lasten kotihoidon tukea eikä osittaista kotihoidon tukea;

12) ulkomailta maksettavaa eläkettä ja korvausta, mikäli Suomea sitovista kansainvälisistä sopimuksista niin johtuu.

9) työ- tai ansiokyvyn palauttamiseksi tai parantamiseksi annettavan kuntoutuksen tai koulutuksen ajalta maksettavaa etuutta lukuun ottamatta työntekijäin eläkelain 8 §:n 4 momentissa tarkoitetun lain tai eläkesäännön tai eläkeohjesäännön mukaista kuntoutustukea ja tapaturmavakuutuslain perusteella korvattavasta kuntoutuksesta annetun lain (625/1991) mukaista päivärahaa, tapaturmaeläkettä ja elinkorkoa sekä liikennevakuutuslain perusteella korvattavasta kuntoutuksesta annetun lain (626/1991) mukaista ansionmenetyksen korvausta ja työkyvyttömyyseläkettä;

10) lasten kotihoidon ja yksityisen hoidon tuesta annetun lain (1128/1996) mukaista lasten kotihoidon tuen hoitolisää;

12) ulkomailta maksettavaa eläkettä ja korvausta, jos Suomea sitovista kansainvälisistä sopimuksista niin johtuu, sekä 2—5, 7—9 ja 11 kohdassa etuoikeutetuiksi tuloiksi säädettyjä etuuksia vastaavia ulkomailta maksettavia etuuksia.

Voimassa oleva laki

Ehdotus

30 §

Leskeneläkkeen täydennysmäärä määräytyy 15 b, 15 d, ja 15 f §:n mukaan. Eläkkeensaajan työtulosta otetaan kuitenkin vuosituloa määrättäessä huomioon vain 60 prosenttia. Työtuloksi katsotaan palkkatulo sekä se osa liike- ja ammattitulosta tai maatilataloudesta taikka muusta ansiotoiminnasta saadusta tulosta, jota on pidettävä kohtuullisena korvauksena edellä tarkoitettussa ansiotoiminnassa suoritetusta työstä. Työtuloksi katsotaan myös

- 4) työmarkkinatuesta annetun lain (1542/93) mukainen työmarkkinatuki; sekä
5) työkyvyttömyyden perusteella maksettava päiväraha tai tähän rinnastettava vuodelta tai sitä lyhyemmältä ajalta maksettava ansionmenetyksen korvaus.

28 §

Lapseneläkkeen perusmäärää ja täydennysmäärää ei makseta, jos niiden yhteismäärä olisi pienempi kuin 15 markkaa kuukaudessa.

30 §

Leskeneläkkeen täydennysmäärä määräytyy 15 b, 15 d ja 15 f §:n mukaan. Eläkkeensaajan työtulosta otetaan kuitenkin vuosituloa määrättäessä huomioon vain 60 prosenttia. Työtuloksi katsotaan palkkatulo sekä se osa liike- ja ammattitulosta tai maatilataloudesta taikka muusta ansiotoiminnasta saadusta tulosta, jota on pidettävä kohtuullisena korvauksena edellä tarkoitettussa ansiotoiminnassa suoritetusta työstä. Työtuloksi katsotaan myös

- 4) työmarkkinatuesta annetun lain (1542/1993) mukainen työmarkkinatuki;
5) työkyvyttömyyden perusteella maksettava päiväraha tai tähän rinnastettava vuodelta tai sitä lyhyemmältä ajalta maksettava muu ansionmenetyksen korvaus kuin tapaturmavakuutuslain perusteella korvattavasta kuntoutuksesta annetun lain mukainen päiväraha tai liikennevakuutuslain perusteella korvattavasta kuntoutuksesta annetun lain mukainen ansionmenetyksen korvaus;
6) työvoimapolitiitisesta aikuiskoulutuksesta annetun lain (763/1990) mukainen etuus sekä muu ansioiden menetystä korvaava koulutusajalta maksettava etuus; sekä
7) lasten kotihoidon ja yksityisen hoidon tuesta annetun lain mukainen kotihoidon tuen hoitoraha ja osittainen hoitoraha, yksityisen hoidon tuen hoitoraha ja hoitolisä sekä kunnalliset lisät.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 1999.

Tämän lain 15 b §:n 3 momentin 9 kohdassa tarkoitettu tapaturmavakuutuslain perusteella korvattavasta kuntoutuksesta anne-

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

tun lain ja liikennevakuutuslain perusteella korvattavasta kuntoutuksesta annetun lain mukainen etuus luetaan tuloksi tämän lain mukaisesti, jos etuus alkaa 1 päivänä tammikuuta 1999 tai sen jälkeen.

Jos lapsi saa eläkettä tämän lain tullessa voimaan, 28 §:n 4 momenttia sovelletaan, kun eläke muusta syystä tarkistetaan seuraavan kerran lain tultua voimaan.

Jos henkilö saa leskeneläkkeen täydennysmäärää tämän lain tullessa voimaan, lasten kotihoidon ja yksityisen hoidon tuesta annetun lain mukainen lasten kotihoidon tuki ja työvoimapolitiisesta aikuiskoulutuksesta annetun lain mukainen etuus otetaan tulona huomioon, kun täydennysmäärää muusta syystä tarkistetaan perhe-eläkelain 17 §:n perusteella tämän lain tultua voimaan.

Tässä laissa säädetty markkamäärä vastaa kansaneläkeindeksin sitä pistelukua, jonka mukaan vuoden 1981 maaliskuussa maksettavina olevien kansaneläkkeiden suuruus on laskettu.

Ennen lain voimaantuloa voidaan ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

7.

Laki

vammaistukilain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan 5 päivänä helmikuuta 1988 annetun vammaistukilain (124/1988) 8 §, sellaisena kuin se on laissa 985/1996, sekä lisätään lakiin uusi 2 a § seuraavasti:

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

2 a §

Suomessa asuvalla Suomen kansalaisella on oikeus vammaistukeen, jos hän on 16 vuotta täytettyään asunut Suomessa vähintään kolmen vuoden ajan. Henkilöllä, joka ei ole Suomen kansalainen, on oikeus vammaistukeen, jos hän on 16 vuotta täytettyään välittömästi ennen etuuden alkamista asunut

Voimassa oleva laki

Ehdotus

Suomessa yhdenjaksoisesti vähintään viisi vuotta.

Henkilöllä on kuitenkin 1 momentissa säädetyn kolmen tai viiden vuoden asumisvaatimuksen estämättä oikeus vammaistukeen, jos hänen sairautensa on alkanut tai hänen vammansa on syntynyt hänen asuessaan Suomessa ja ennen kuin on kulunut viisi vuotta siitä, kun hän on täyttänyt 16 vuotta, tai jos hän on 16 vuotta täyttäessään saanut lapsen hoitotuesta annetun lain (444/1969) mukaista hoitotukea.

8 §

Jollei tässä laissa toisin säädetä, noudatetaan soveltuvin osin lisäksi, mitä kansaneläkelain 1 d, 23, 35—39, 39 b, 40, 42, 43, 44—46, 67, 69 ja 75 §:ssä, 79 §:n 1 ja 4 momentissa sekä 80—83, 83 a, 84—86, 88 ja 88 a §:ssä sekä kansaneläkelaiissa säädettyjen eläkkeiden ja avustusten sitomisesta elinkustannuksiin annetussa laissa (348/56) säädetään.

8 §

Jollei tässä laissa toisin säädetä, noudatetaan soveltuvin osin lisäksi, mitä kansaneläkelain 1 d, 35—39, 39 b, 40, 42, 43, 44—46, 67, 69 ja 75 §:ssä, 79 §:n 1 ja 4 momentissa sekä 80—83, 83 a, 84—86, 88 ja 88 a §:ssä sekä kansaneläkelaiissa säädettyjen eläkkeiden ja avustusten sitomisesta elinkustannuksiin annetussa laissa (348/1956) säädetään.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 1999.

